

Thực trạng và thách thức về nguồn nhân lực: từ Dược lâm sàng nói chung đến Dược lâm sàng chuyên ngành ung thư

ThS.DS. Lê Kim Dung

Cục Quản lý Khám, Chữa Bệnh

Hà Nội, 12/2025

Khái niệm dược lâm sàng

WHO 2006

Thuật ngữ “dược lâm sàng” được đặt ra để mô tả công việc của các dược sĩ có nhiệm vụ chính là tương tác với nhóm chăm sóc sức khỏe, phỏng vấn và đánh giá bệnh nhân, đưa ra các khuyến nghị điều trị cụ thể, theo dõi đáp ứng của bệnh nhân với thuốc và cung cấp thông tin về thuốc.

Hội Dược lâm sàng Châu Âu (ESCP 2022)

Dược lâm sàng nhằm mục đích tối ưu hóa việc sử dụng thuốc thông qua thực hành và nghiên cứu nhằm đạt được mục lấy người bệnh làm trung tâm và tiêu sức khỏe cộng đồng.

Hội Dược lâm sàng Hoa Kỳ (ACCP 2008)

Dược lâm sàng là một lĩnh vực khoa học sức khỏe trong đó các dược sĩ cung cấp dịch vụ chăm sóc bệnh nhân nhằm tối ưu hóa điều trị và tăng cường sức khỏe, thể chất và phòng ngừa bệnh tật.

Luật Dược 2016

Dược lâm sàng là hoạt động nghiên cứu khoa học và thực hành dược về tư vấn sử dụng thuốc hợp lý, an toàn, hiệu quả nhằm tối ưu hóa việc sử dụng thuốc

WHO 2006. Developing pharmacy practice. A focus on patient care
ACCP 2008. The Definition of Clinical Pharmacy

ESCP 2022. European Society of Clinical Pharmacy definition of the term clinical pharmacy and its relationship to pharmaceutical care: a position paper

Các văn bản quy định liên quan đến Dược lâm sàng tại Việt Nam

Quốc hội

- ▶ Luật Dược số 105/2016/QH-13
- ▶ Luật số 44/2024/QH15 sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Dược

Chính sách của Nhà nước: “Có chính sách phát triển hoạt động dược lâm sàng”

Chính phủ

- ▶ Nghị định số 131/2020/NĐ-CP quy định về tổ chức, hoạt động DLS tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh

Bộ Y tế

- ▶ QĐ số 3809/QĐ-BYT ngày 27/8/2019 về việc ban hành “Hướng dẫn thực hành DLS cho dược sĩ trong một số bệnh không lây nhiễm”
- ▶ QĐ số 615/QĐ-BYT ngày 19/02/2025 về việc ban hành “Đề án tăng cường đào tạo dược sĩ làm công tác DLS, giai đoạn 2025-2030 và tầm nhìn đến năm 2045”

Lộ trình phát triển nguồn nhân lực dược lâm sàng

Tăng cường đào tạo dược sĩ làm công tác dược lâm sàng, giai đoạn 2025-2030 và tầm nhìn đến năm 2045 cả về số lượng và chất lượng nhằm đảm bảo nguồn nhân lực dược trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh và các nhà thuốc tại cộng đồng

20% DƯỢC SĨ ĐƯỢC ĐÀO TẠO VỀ DƯỢC LÂM SÀNG

2024

0,6 DSLS/10.000 dân
0,5 DSLS/100 giường bệnh
01 DSLS/1000 đơn thuốc ngoại trú

2030

100% các CS KCB tổ chức HĐ DLS
0,8 DSLS/10.000 dân
01 DSLS/100 giường bệnh
02 DSLS/1000 đơn thuốc ngoại trú

2045

0,9 DSLS/10.000 dân
1,2 DSLS/100 giường bệnh
2,5 DSLS/1000 đơn thuốc ngoại trú

1

Thực trạng nguồn nhân lực dược lâm sàng nói chung

Sự cần thiết thực hiện khảo sát về nguồn nhân lực dược lâm sàng

- ▶ Phát triển dược lâm sàng là xu hướng tất yếu.
- ▶ Dược lâm sàng là lĩnh vực có tính giao thoa cao, đòi hỏi sự kết hợp giữa kiến thức chuyên môn về dược và điều trị, cùng hiểu biết về quản lý chất lượng và pháp lý trong sử dụng thuốc.
- ▶ Khảo sát về nguồn nhân lực dược lâm sàng tại các cơ sở y tế là cần thiết để nắm bắt thực trạng, đánh giá mức độ đáp ứng yêu cầu chuyên môn.

Khảo sát các cơ sở y tế trên toàn quốc năm 2023

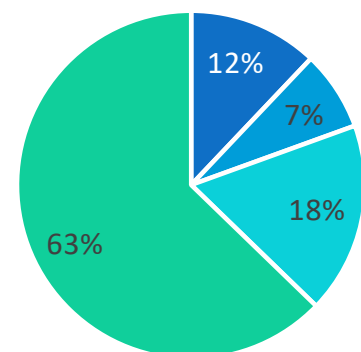
Loại hình	Hình thức	Hạng đặc biệt	Hạng I	Hạng II	Hạng III	Hạng IV/ Chưa phân hạng	Tổng cộng
Công lập	Đa khoa	4	74	228	222	13	741 (84%)
	Chuyên khoa	1	41	105	52	1	
Ngoài công lập	Đa khoa	0	0	9	80	1	137 (16%)
	Chuyên khoa	0	0	2	27	18	
Tổng		5	115	344	381	33	878

Khảo sát việc triển khai Nghị định số 131/2020/NĐ-CP của Cục quản lý khám, chữa bệnh

Giám sát việc thành lập bộ phận dược lâm sàng

Đã thành lập bộ phận Dược lâm sàng

- ▶ 100% bệnh viện Hạng Đặc Biệt
- ▶ 93% bệnh viện Hạng I
- ▶ 74% bệnh viện Hạng II
- ▶ 59% bệnh viện Hạng III
- ▶ 68% bệnh viện Hạng IV/chưa phân hạng

■ <1 DSLS/200 GB ■ 1 DSLS/200 GB - 1 DLSS/150 GB
■ 1 DSLS/150 GB - 1 DSLS/100 GB ■ ≥1 DSLS/100 GB

63% đơn vị đã đạt tỉ lệ 1 DSLS/100 giường bệnh

Một số nội dung đã khảo sát

Về triển khai hoạt động được lâm sàng

- ▶ 97% đã xây dựng các tiêu chí lựa chọn, loại trừ thuốc để tư vấn cho Hội đồng thuốc và điều trị.
- ▶ 99% có triển khai thông tin thuốc, hướng dẫn sử dụng thuốc cho NVYT, bệnh nhân.
- ▶ 88% có tham gia bình đơn thuốc, bình bệnh án
- ▶ 76% có tham gia hội chẩn chuyên môn (lĩnh vực chính là nhiễm khuẩn: 36%, BN nặng: 33%, đối tượng BN đặc biệt: 26%, tim mạch: 18%)

2

Thực trạng nguồn nhân lực được lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

Khảo sát hoạt động được lâm sàng tại 91 bệnh viện có điều trị ung thư

Khảo sát bộ câu hỏi trực tuyến qua google form (8/2025)

BIỂU MẪU KHẢO SÁT DÀNH CHO KHOA DƯỢC BỆNH VIỆN

Form description

Tên bệnh viện *

Short answer text

Người điền biểu mẫu *

Short answer text

Điện thoại *

Short answer text

Email *

Short answer text

Loại bệnh viện *

☐ Bệnh viện đa khoa có chuyên khoa ung thư

☐ Bệnh viện chuyên khoa ung thư

Section 1 of 5

BIỂU MẪU KHẢO SÁT DÀNH CHO TỪNG DƯỢC SĨ LÀM CÔNG TÁC DƯỢC LÂM SÀNG UNG THƯ TẠI BỆNH VIỆN

B *I* U [↗](#) [↖](#)

Nếu bệnh viện có N dược sĩ làm công tác dược lâm sàng ung thư thì vui lòng hoàn thiện N bản khảo sát

Tên bệnh viện *

Short answer text

After section 1 Continue to next section

Section 2 of 5

Phần I. Học tập và Đào tạo liên quan đến chuyên ngành ung thư

Description (optional)

Anh/chị có được tiếp cận với các chương trình đào tạo ngắn hạn/tập huấn/sinh hoạt khoa học * liên quan đến ung thư học không

☐ Thường xuyên

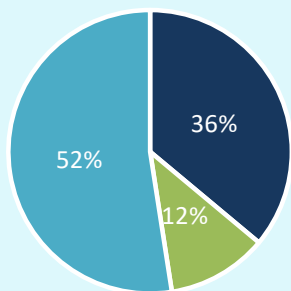
☐ Có nhưng không định kỳ

☐ Rất hiếm

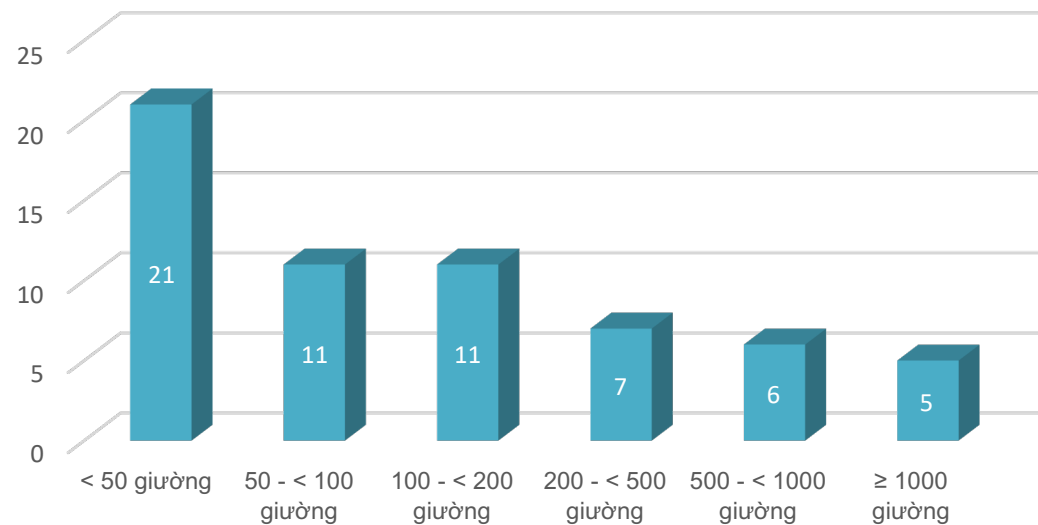
☐ Không có

61/91 bệnh viện có điều trị ung thư tham gia khảo sát

- ▶ 12 bệnh viện chuyên khoa ung thư
- ▶ 49 bệnh viện đa khoa/chuyên khoa khác
- ▶ **Phân cấp chuyên môn kỹ thuật**

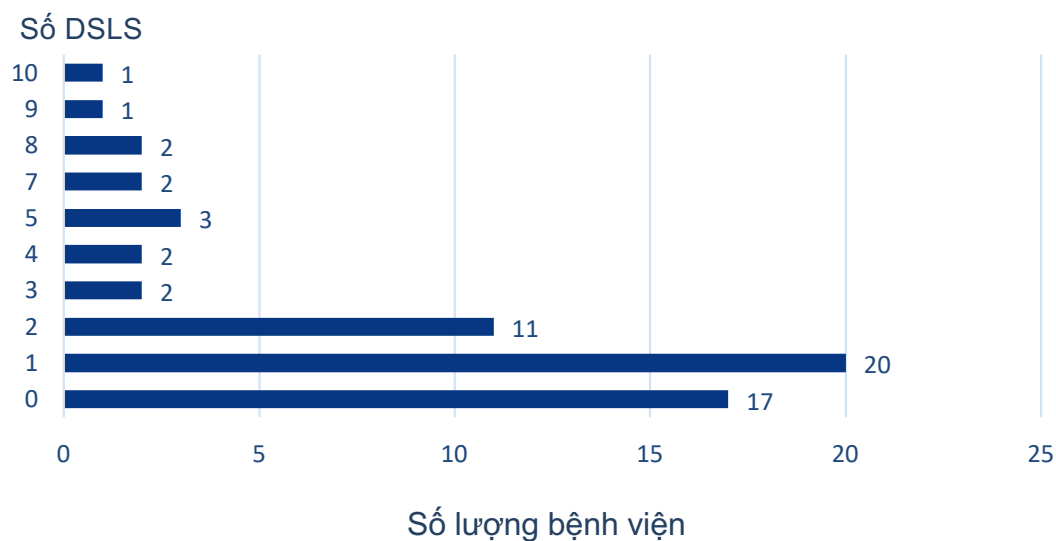
■ Chuyên sâu ■ Chuyên sâu mức kỹ thuật cao ■ Cơ bản

Các bệnh viện theo quy mô giường thực kê cho bệnh nhân ung thư

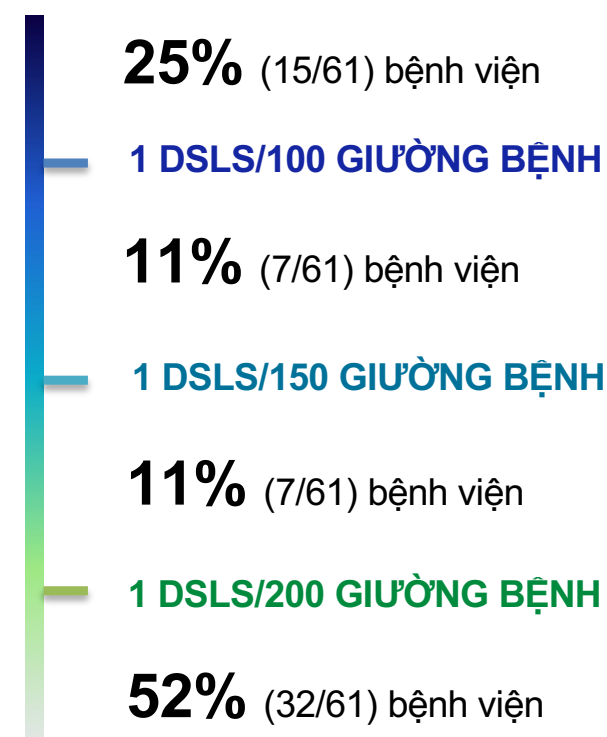
Nhân sự làm công tác dược lâm sàng

Số người làm công tác dược lâm sàng trong chuyên khoa ung thư tại các bệnh viện

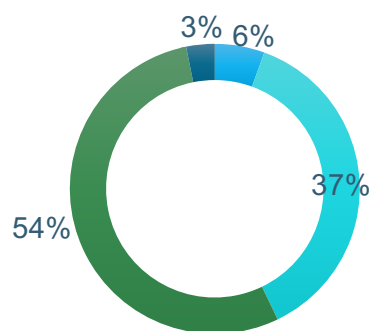
- Gần 30% (17/61) bệnh viện **chưa phân công** DS làm công tác DLS trong chuyên khoa ung thư
- 50% (31/61) bệnh viện có 1 - 2 DS được phân công làm công tác DLS trong chuyên khoa ung thư

Phân bố bệnh viện theo các mức chỉ tiêu tỷ lệ DSLS/giường bệnh

Nhân sự làm công tác dược lâm sàng

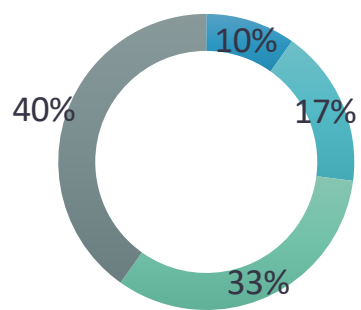
Trình độ

■ Tiến sĩ dược/DSCKII
■ Thạc sĩ/DSCKI
■ Dược sĩ đại học
■ Dược sĩ cao đẳng

- 54% DSLS có trình độ DSDH và 43% DSLS có trình độ sau đại học
- 70% <5 năm kinh nghiệm trong lĩnh vực ung thư

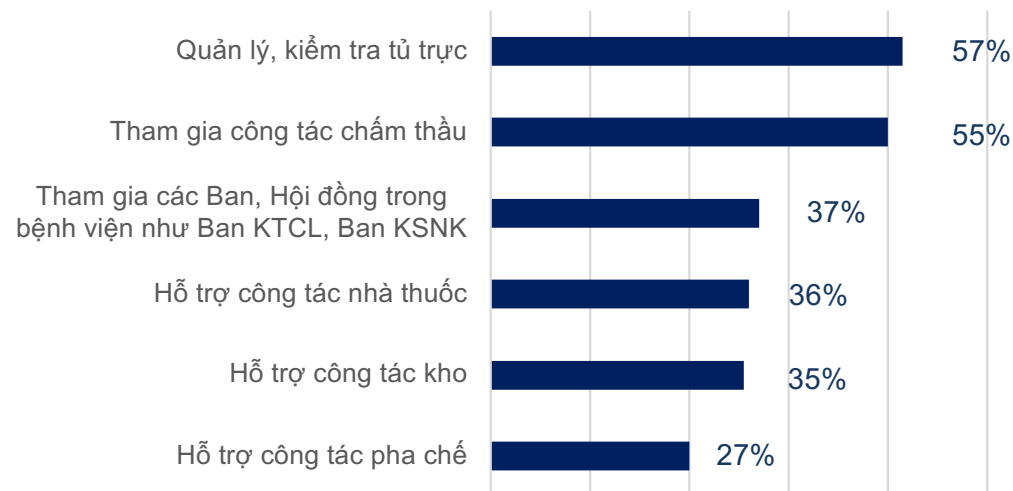
Kinh nghiệm

■ ≥10 năm ■ 5-10 năm
■ 2-5 năm ■ <2 năm

Công việc kiêm nhiệm

- 64% (28/44) bệnh viện không có DSLS toàn thời gian cho chuyên khoa ung thư
- Với các DS kiêm nhiệm, trung bình thời gian dành cho công tác DLS ung thư là 31%

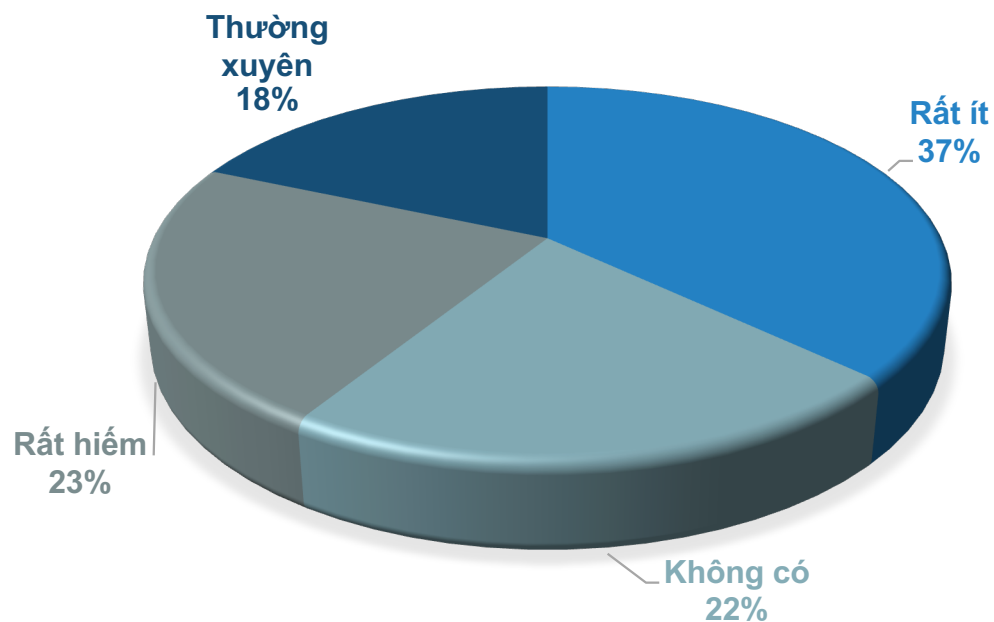
Đào tạo liên quan đến chuyên khoa ung thư

146 dược sĩ tham gia khảo sát

53%

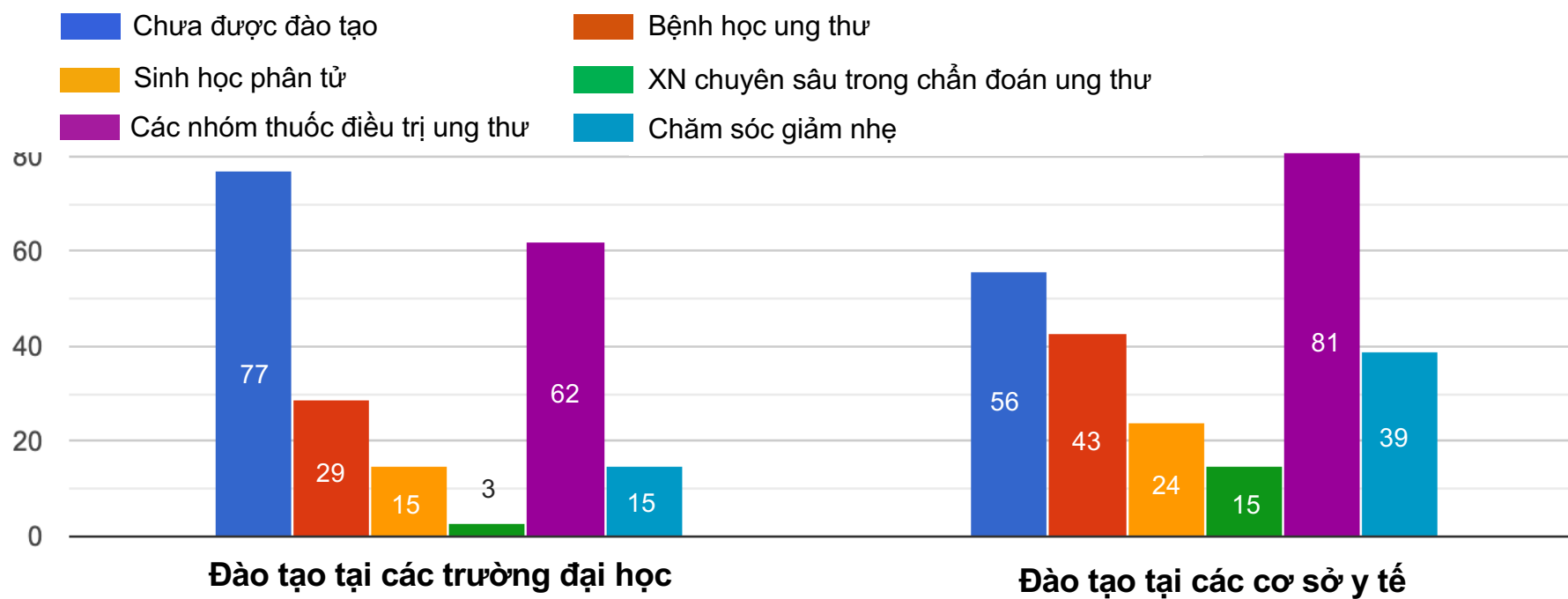
Dược sĩ chưa được đào tạo về ung thư trong và sau đại học

Đào tạo liên tục

Đào tạo liên quan đến chuyên khoa ung thư

► Nội dung đào tạo

Đào tạo liên quan đến chuyên khoa ung thư

Nội dung đào tạo

Bệnh học ung thư

- ▶ **Ung thư vú và ung thư phổi** là 2 ung thư chính được đưa vào đào tạo
- ▶ Các ung thư khác: <10% (đào tạo ĐH/SĐH), <20% (đào tạo liên tục)

Các nhóm thuốc điều trị ung thư

- ▶ Đào tạo ĐH/SĐH: chủ yếu là thuốc hóa trị
- ▶ Đào tạo liên tục: đa dạng các nhóm thuốc (hóa trị, điều trị đích, nội tiết, miễn dịch)

Chăm sóc giảm nhẹ

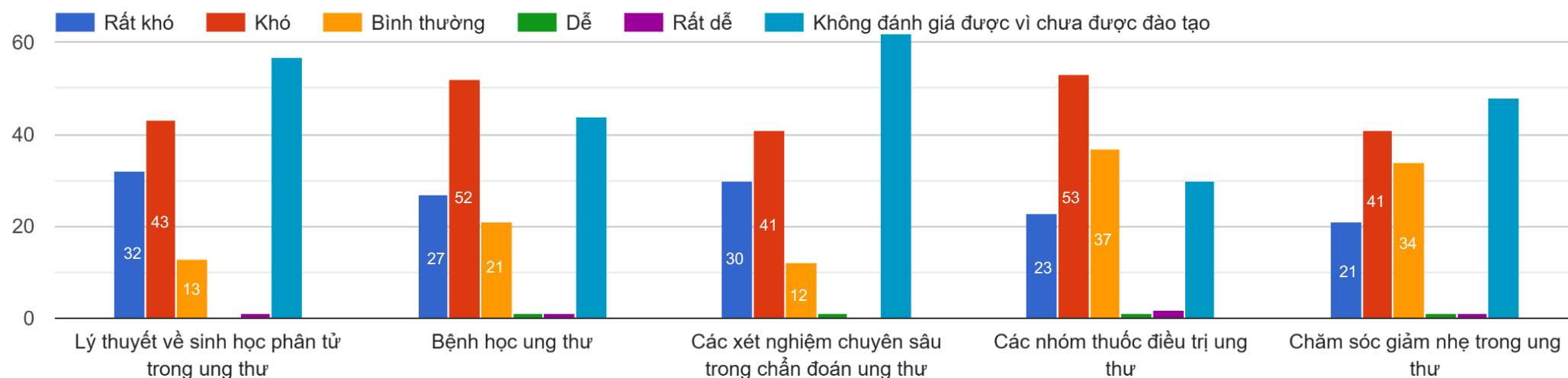
- ▶ Đào tạo ĐH/SĐH: chủ yếu là quản lý đau
- ▶ Đào tạo liên tục: đa dạng (quản lý đau, nôn/buồn nôn, sốt hạ BCTT, PƯTT, tiêu chảy, táo bón...)

Sinh học phân tử và các XN chuyên sâu trong chẩn đoán ung thư

- ▶ Ít được đào tạo

Đào tạo liên quan đến chuyên khoa ung thư

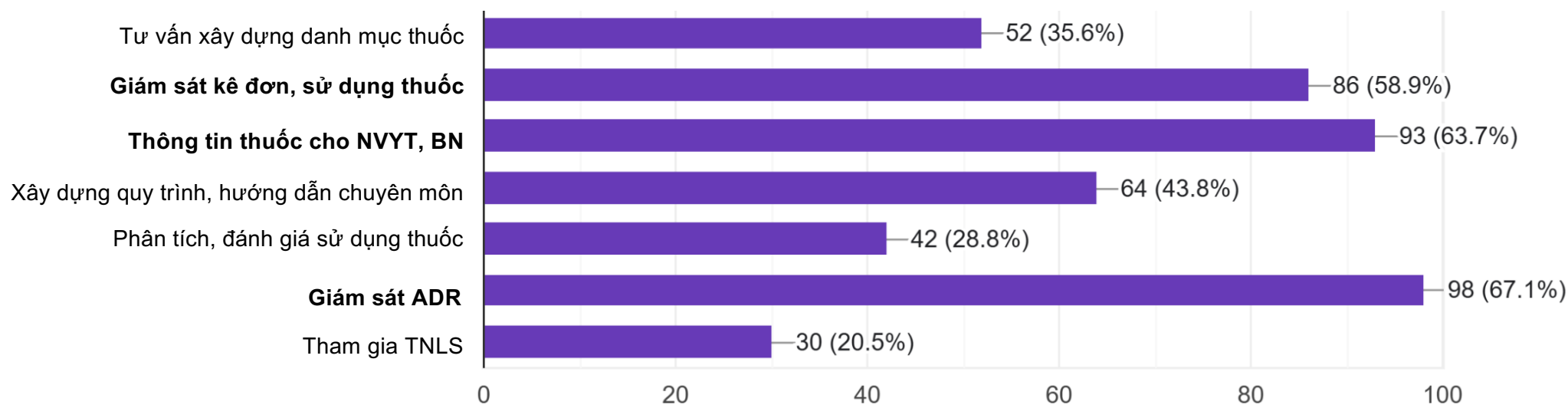
Đánh giá mức độ khó của nội dung đào tạo

Phần lớn kiến thức của chuyên khoa ung thư được các DSLS đánh giá ở mức độ **KHÓ VÀ RẤT KHÓ**

Thực hành lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

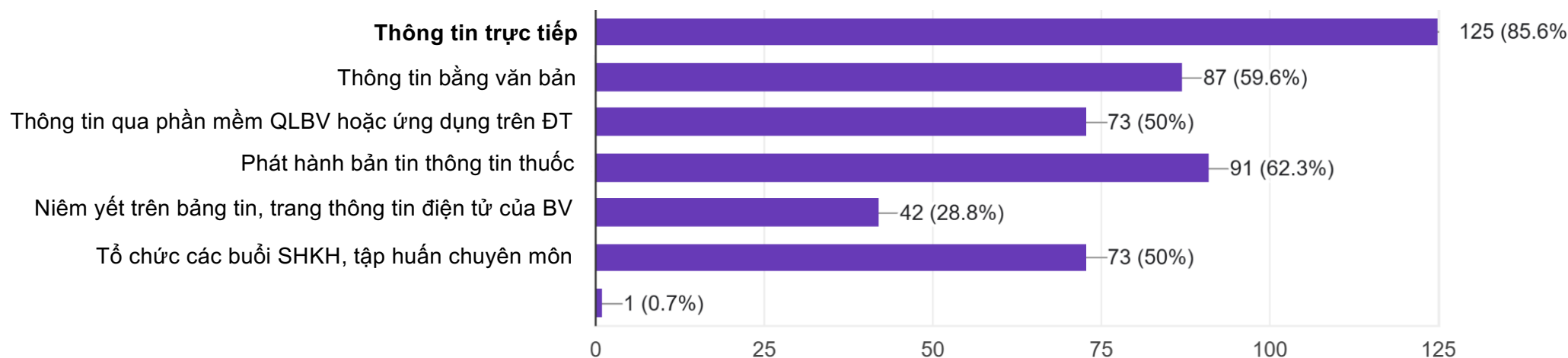
Hoạt động DLS tại khoa Dược

- Giám sát ADR; thông tin thuốc; giám sát kê đơn, sử dụng thuốc là 3 hoạt động có nhiều dược sĩ lâm sàng tham gia nhất

Thực hành lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

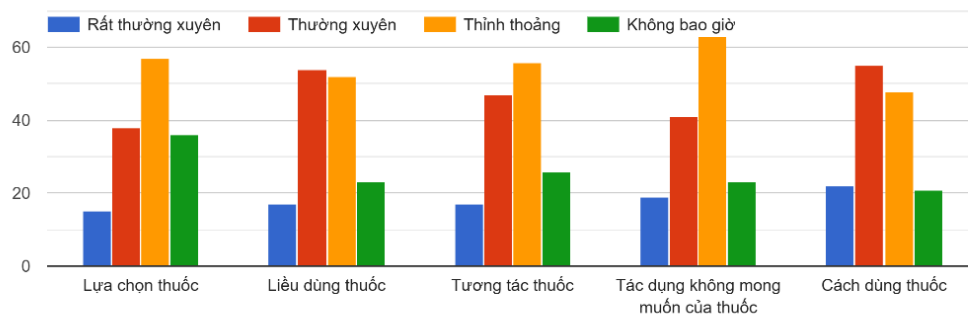
• Các hình thức thông tin thuốc

- Thông tin trực tiếp vẫn là hình thức thông tin phổ biến nhất (86%).
- Đáng chú ý có 50% DSLS đã tham gia thông tin qua phần mềm QLBV hoặc ứng dụng trên điện thoại.

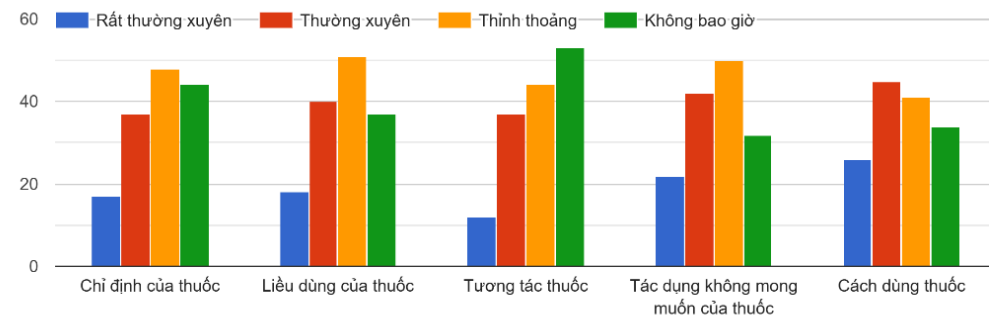
Thực hành lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

Tư vấn sử dụng thuốc cho NVYT

- Liều dùng, cách dùng thuốc là 02 nội dung nhận được nhiều sự quan tâm của bác sĩ và các NVYT khác nhất (~50% DSLS tham gia tư vấn thường xuyên/rất thường xuyên)

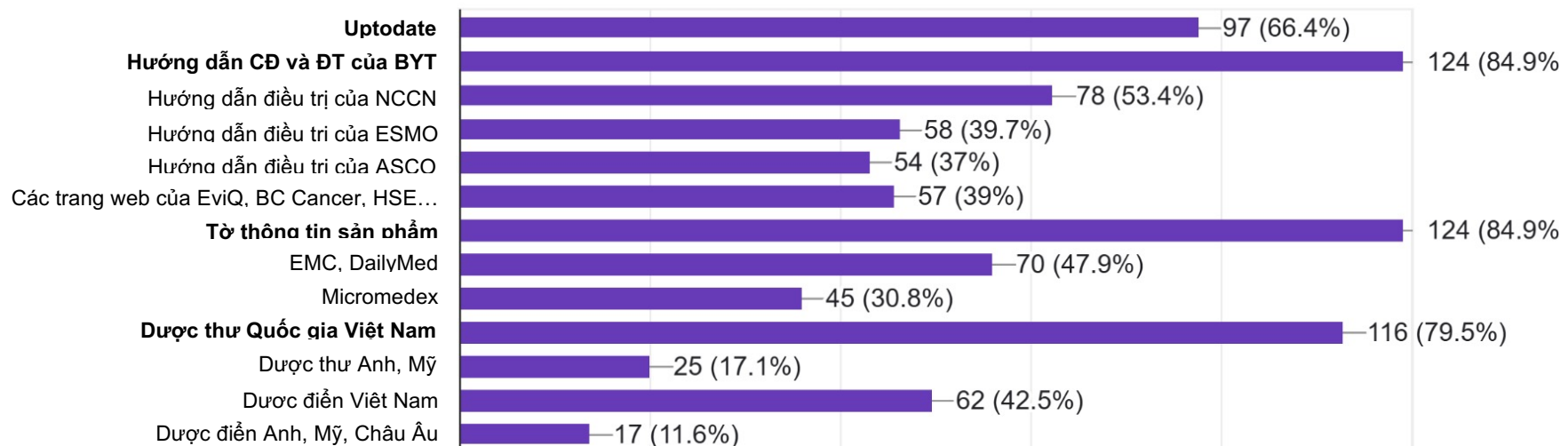
Tư vấn sử dụng thuốc cho BN

- Cách dùng thuốc, tác dụng không mong muốn là 02 nội dung mà BN thường hỏi DS nhất (~45% DSLS tham gia tư vấn thường xuyên/rất thường xuyên)

Thực hành lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

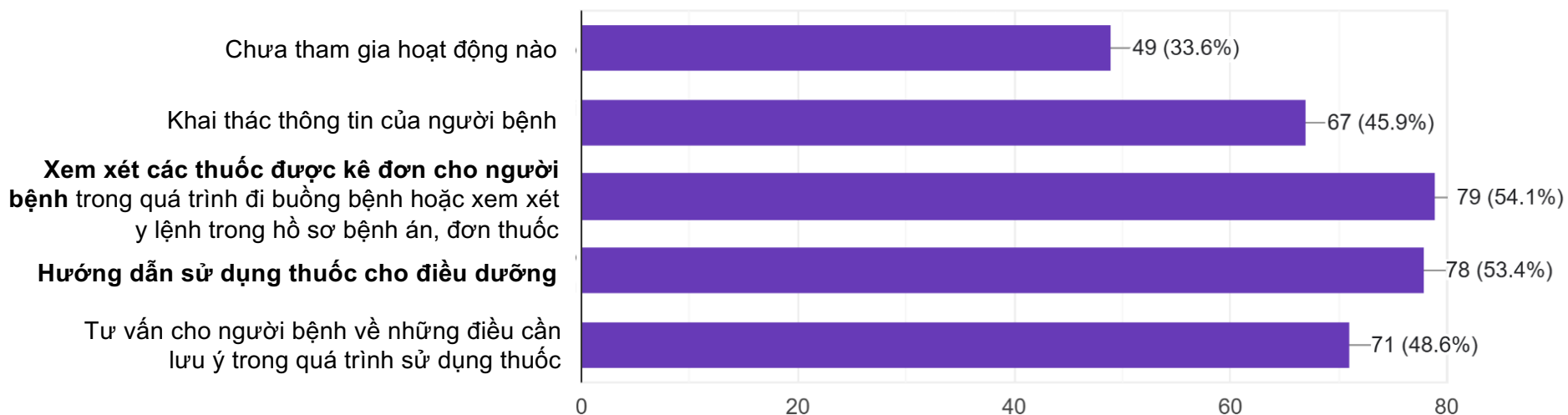
• Các nguồn tra cứu dữ liệu

- Các nguồn tra cứu dữ liệu được nhiều DSLS sử dụng nhất là Tờ thông tin sản phẩm, Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị của Bộ Y tế và Dược thư Quốc gia Việt Nam (trên 80%).
- Tiếp theo là Uptodate – nguồn tra cứu dữ liệu tiếng anh và có trả phí (66%).

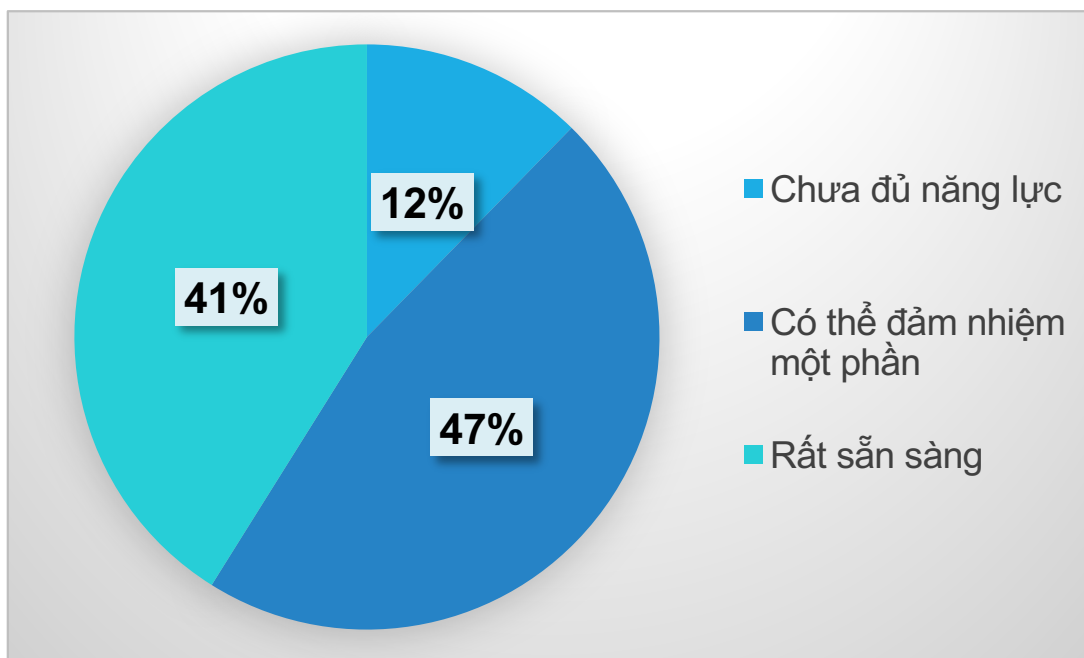
Thực hành lâm sàng trong chuyên khoa ung thư

Hoạt động DLS tại khoa lâm sàng

- Các hoạt động được triển khai nhiều nhất là xem xét thuốc cho người bệnh và hướng dẫn sử dụng thuốc cho điều dưỡng với khoảng 50% DSLS tham gia.
- Các hoạt động DLS tại khoa lâm sàng chưa được triển khai thường quy (50 – 67% DSLS triển khai không định kỳ hoặc rất hiếm).

Mức độ sẵn sàng của dược sĩ để đảm nhận vai trò dược sĩ lâm sàng chuyên khoa ung thư

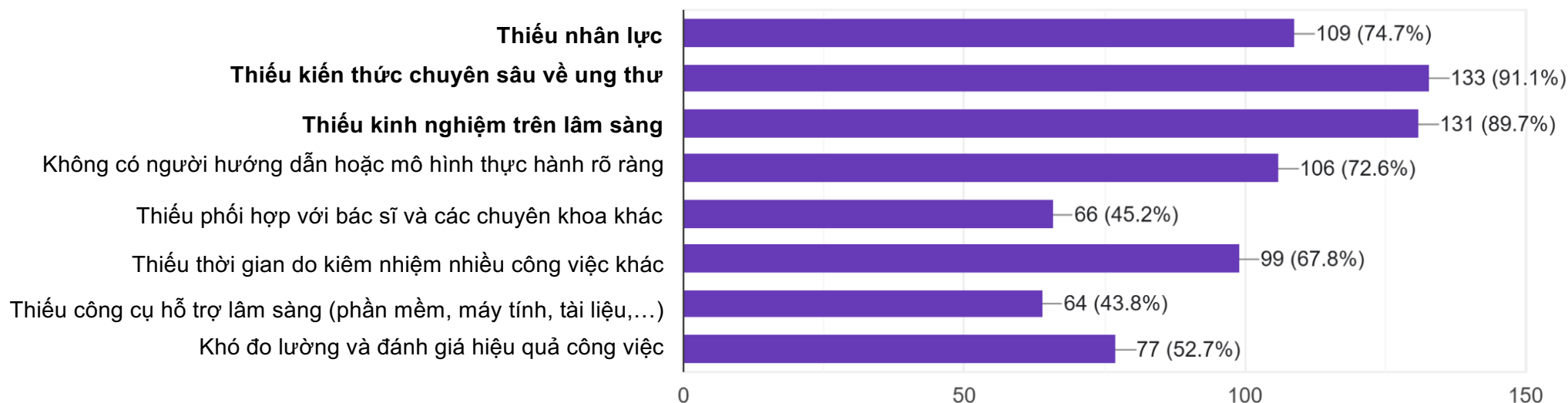

Khảo sát 146 DSLS

- ▶ 41% rất sẵn sàng
- ▶ 47% tự đánh giá có thể đảm nhiệm một phần
- ▶ 12% cảm thấy chưa đủ năng lực

Khó khăn và thách thức của DLS chuyên khoa ung thư

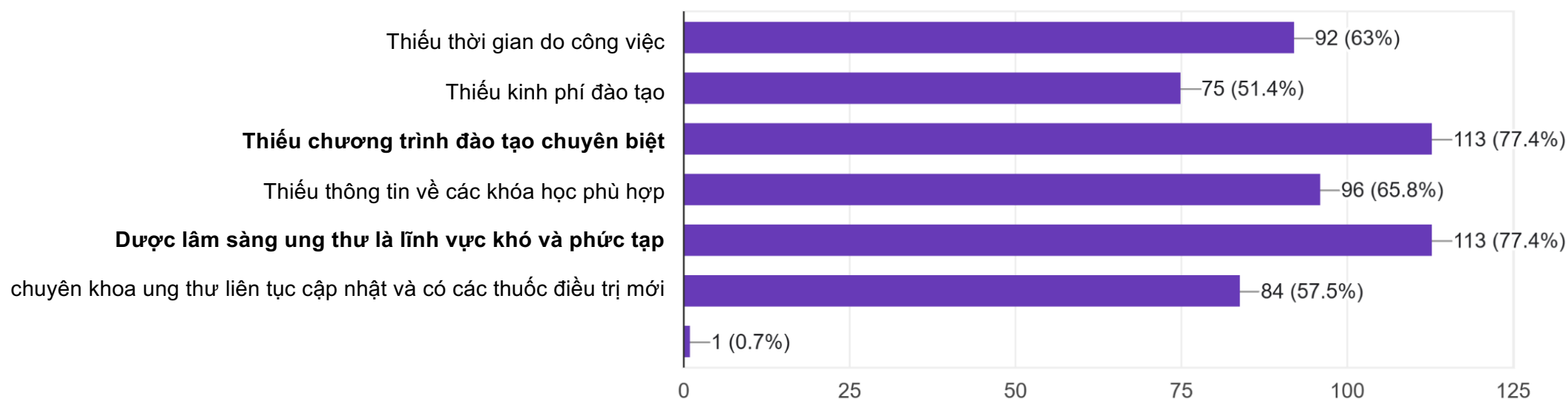
Thách thức khi triển khai hoạt động DLS

- Thiếu kiến thức, thiếu kinh nghiệm và thiếu nhân lực là 3 thách thức hàng đầu

Khó khăn và thách thức của DLS chuyên khoa ung thư

Thách thức khi tham gia đào tạo, cập nhật kiến thức

Khó khăn và thách thức

Tuyển dụng nhân lực

- ◆ Dược lâm sàng ung thư là lĩnh vực không thu hút do độ khó và tính chất đặc thù, cần thời gian đào tạo kéo dài (73%)
- ◆ Chưa có chiến lược dài hạn về phát triển đội ngũ DSLS (65%)
- ◆ Thiếu tiêu chí tuyển dụng rõ ràng cho vị trí Dược sĩ lâm sàng (56%)
- ◆ Đãi ngộ, mức lương chưa hấp dẫn (56%)

Sử dụng và đãi ngộ

- ◆ Các văn bản pháp luật chưa có chính sách tài chính khuyến khích cho nhân sự DLS (82%)
- ◆ Nhân sự DLS thường bị kiêm nhiệm nhiều công việc (80%)
- ◆ Khó đánh giá hiệu quả công việc của DSLS để làm căn cứ xét thi đua, khen thưởng (66%)

Nhu cầu của DSLS đối với chuyên khoa ung thư

► Đào tạo

- DSLS sau tốt nghiệp ĐH/SĐH có kiến thức cơ bản về thuốc ung thư (77%)
- Thực hành DLS tại bệnh viện được coi là một môn học trong chương trình ĐH/SĐH (73%)
- DSLS thường xuyên được tiếp cận với các chương trình đào tạo ngắn hạn/tập huấn/sinh hoạt khoa học về chuyên khoa ung thư (93%)

► Chế độ đãi ngộ, sử dụng

- BV bố trí đủ nhân lực DSLS đạt số lượng tối thiểu theo quy định (86%)
- Các VBPL được xây dựng với chế độ đãi ngộ thích đáng cho DSLS (86%)
- Được trang bị đầy đủ công cụ hỗ trợ lâm sàng bao gồm các nguồn tài liệu có trả phí (86%)
- DSLS được giảm thời gian kiêm nhiệm các nhiệm vụ khác (77%)

Giải pháp đề xuất nâng cao hoạt động DLS

Đào tạo

Triển khai HĐ

Sử dụng, đãi ngộ

- ▶ “Các trường đại học cần xây dựng lộ trình đào tạo bài bản từ cơ bản đến nâng cao đối với dược lâm sàng trong lĩnh vực ung thư”
- ▶ “Tăng thời lượng thực hành DLS tại bệnh viện trong chương trình đào tạo ĐH/SĐH”
- ▶ “Nên cho SV đi bệnh viện từ năm 2 như bác sĩ, các module lâm sàng chuyên khoa, đào tạo với cán bộ giảng tại bệnh viện đủ năng lực, có kiến thức lâm sàng, bệnh học, theo sát để hướng dẫn sinh viên tại khoa lâm sàng”
- ▶ “Tổ chức các khóa đào tạo chuyên sâu định kỳ về dược lâm sàng ung thư”
- ▶ “Xây dựng các dịch vụ kỹ thuật dược lâm sàng”
- ▶ “Thiết lập mạng lưới chia sẻ kinh nghiệm giữa các dược sĩ lâm sàng ung thư”
- ▶ “Xây dựng chính sách trả lương hoặc thù lao theo vị trí việc làm thích hợp với người làm công tác dược lâm sàng”

Kết luận

- ▶ Thực hành được lâm sàng bệnh viện tại Việt Nam đã trải qua 20 năm phát triển
- ▶ Được lâm sàng ung thư vẫn là lĩnh vực non trẻ, đầy thách thức và tiềm năng
- ▶ Nâng cao năng lực được sĩ lâm sàng ung thư thông qua việc xây dựng chương trình đào tạo lý thuyết chuyên sâu và tăng cường thời lượng thực hành được lâm sàng, phối hợp chặt chẽ giữa cơ sở đào tạo và cơ sở thực hành, đẩy mạnh hợp tác quốc tế.
- ▶ Các bệnh viện có điều trị ung thư cần đẩy mạnh thu hút được sĩ lâm sàng với các chính sách, chế độ đãi ngộ thích đáng nhằm đảm bảo số lượng nhân lực theo đúng lộ trình quy định, đi đôi với việc xây dựng các dịch vụ kỹ thuật được lâm sàng.

Trân trọng cảm ơn!